

Er is als uitloeijsel van het mineralenbeleid een aantal interessante ontwikkelingen gaande op het vlak van beweidingstrategieën. Onderzoekers delen hun ideeën maar ook hun zorgen. Een veehouder vertelt over zijn ervaringen met een nieuwe beweidingaanpak. En hoever is het onderzoek gevorderd naar verschillen in N-efficiëntie?

Het weiden van de koeien veranderde de laatste jaren van onbeperkt naar beperkt, terwijl de huidige ontwikkelingen richting extensief omweiden gaan. Onderzoekers Paul Galama en Guus van Laarhoven zoeken naar instrumenten om het graslandbeheer te beoordelen. 'Graslandmanagement is onderschat.'

Er is een nieuw beweidingssysteem in opkomst: extensief omweiden (EO) genaamd. Na O2 en B4 ligt het voor de hand het nieuwe systeem als EO21 af te korten omdat koeien tussen de 14 en 28 dagen op een perceel lopen. In het weiland is deze vorm van extensief omweiden te herkennen aan het kleine aantal koeien op een grote oppervlakte (ongeveer 0,1 hectare per koe). Ir. Paul Galama, projectmanager bedrijfsmanagement, economie en milieu van het Praktijkonderzoek Veehouderij (PV), legt uit: 'Het is een variant op het ouderwetse standweiden met het verschil dat niet één perceel opengesteld is voor de koeien, maar meerdere percelen in het systeem meedraaien. Bovendien kan het blok grasland naarmate het groeiseizoen vordert variëren in grootte.' Bij EO kunnen veehouders al vanaf 1000 kilo droge stof per hectare inscharen. Vanzelfsprekend speelt bijvoeren een belangrijke rol, voegt collega ing. Guus van Laarhoven, onderzoeker van het PV, eraan toe. 'Daarmee vang je schommelingen in grasaanbod en kwaliteit op.' Vanuit onderzoek is altijd aangegeven dat standweiden een lagere opbrengst zou leveren, aangezien de grassprietten zich niet voldoende zouden kunnen ontwikkelen. Echter, een dichtere zode en daardoor een hogere opbrengst zijn de ervaringen die vanuit de praktijk te beluisteren zijn bij EO. 'Dit systeem bevat weinig risico's omdat je ver van tevoren kunt plannen', noemt Van Laarhoven als een van de belangrijkste voordelen, waarbij hij kan putten uit ervaringen op het ouderlijk bedrijf (vader Van Laarhoven is deelnemer in het project Koeien en Kansen en weidt zijn koeien

	bijvoeding krachtvoer	ruwvoer	vers gras	totaal
1999	5,11	7,12	7,31	19,55
2000	5,00	8,52	6,48	20,00
2001	5,44	8,05	6,42	19,92
2002	5,24	9,32	5,54	20,10

Tabel 1 – Opname aan gras (geschat), ruw- en krachtvoer in de zomer bij de 17 Koeien-en-Kansen-veehouders

ook extensief om). 'De veehouder heeft met drie tot vier weken meer "nadenktijd". De graslandplanning is veel consistentier.'

Zoeken naar kengetallen

Dat bij de beweiding van koeien nieuwe trends zijn waar te nemen is vooral te danken aan het mest- en mineralenmanagement. Het systeem van onbeperkt weiden heeft op de meeste bedrijven al plaatsgemaakt voor beperkt weiden. Voor een optimale mineralenbenutting is het bijvoeren van de koeien inmiddels standaard geworden, zo signaleren Van Laarhoven en Galama tevreden, waarbij ze met het vervolgtraject minder blij zijn. 'De overgang naar jaarrond opstallen is niet zo groot meer', realiseert Van Laarhoven zich. 'De investeringen voor het bijvoeren van de dieren in de weideperiode zijn inmiddels gedaan.' De tendens naar minder weidegang voor de koe zet verder door beaamt Galama. 'Veel veehouders starten na de eerste snede pas met weiden en ook het aantal uren dat koeien per dag in het groene gras doorbrengen neemt af.' Wachten met weiden tot het wintervoer binnen is bevelen ze echter niet aan. 'Hoeveel hectare kost het weiden in het voorjaar nu eigenlijk? Als veehouders de kosten meenemen in de afweging zouden ze juist vroeg in het voorjaar moeten weiden.' Bij de zoektocht naar het optimale beweidingssysteem blijft het aan de kant van de onderzoekers overigens regelmatig stil. 'Hoe kan het dat we rondom de koe massa's informatie verzamelen terwijl we de productiviteit van het grasland niet in getallen kunnen vatten?' Galama somt de lange lijst van aandachtsgebieden rondom de koe op. 'We hebben kengetallen van melkproductie, vruchtbaarheid, gezondheid, economie en mineralen, terwijl we de productiviteit van

Paul Galama en Guus van Laarhoven: 'Voor goed graslandmanagement zijn harde kengetallen nodig'

grasland amper kunnen meten. Waar blijft de "melkcontrole" voor grasland? Het ontbreken van informatie veroorzaakt een blinde vlek binnen het management van melkveeouders terwijl 'de kracht van goed graslandmanagement wordt onderschat', is de mening van Van Laarhoven, die graag verwijst naar de lagekostensystemen in bijvoorbeeld Nieuw-Zeeland. 'Die veehouders spelen met hun bedrijfsvoering meer in op de natuur met het streven naar een maximale graslandproductie. Daarbij zien ze de melkgift als resultante. Wij redeneren compleet vanuit de koe.' De opbrengst aan droge stof per hectare is zo'n kengetal dat nog steeds niet te meten is. Slechts weinigen kunnen het goed schatten. Daarbij zijn grashoogtemeters theoretische meetinstrumenten waar veehouders weinig gebruik van maken, is de ervaring van Van Laarhoven. 'De hoogte zegt weinig over de opbrengst. Het drogestofpercentage van het gras en de dichtheid van de zode spelen ook mee.'

Weiden economisch

Waarom is er behoefte aan meer handvatten bij het managen van het grasland? De mannen wijzen op de onder druk staande economische resultaten. 'Weiden van koeien is voor de meeste bedrijven financieel aantrekkelijker dan summerfeeding', luidt een breed uitgemeten conclusie van recent onderzoek. 'De graslandproductie is hoger bij alleen maaien. Maar de economie geeft aan dat de koeien het gras goedkoper zelf uit de weide kunnen halen.' Het is logisch de blik te richten op de innovatieve praktijk. De cijfers van de 17 vooruitstrevende veehouders die meedoen in het project Koeien en Kansen kunnen als voorbeeld dienen voor de huidige ontwikkelingen. 'Zij geven een doorkijk van wat er over drie tot vier jaar in de brede praktijk te verwachten valt', voorspelt Van Laarhoven. De opgang die het extensief omweiden maakt onder deze veehouders is sprekend. Maar in het streven een oplossing te zoeken voor het beperken van de mineralenverliezen met weiden neemt ook het aandeel jaarrond opstallen van de koeien bij deze ondernemers toe. Een tendens die de onderzoekers kunnen onderschrijven aan de hand van de uitkomsten van een enquête. 'Van de veehouders in Nederland doet negentig procent de koeien nog in de wei, ofwel bij tien procent lopen ze jaarrond in de stal. Over tien jaar is de verwachting dat dertig procent van de koeien (op 22 procent van de bedrijven) geheel opgesteld worden', vat Van Laarhoven samen en daarmee noemt hij nog een argument voor het verzamelen van harde getallen. 'We moeten het graslandmanagement concurrerend maken ten opzichte van opstallen', oordeelt Galama. 'Wie op de kosten let zal toch voor weiding kiezen', spreekt hij hoopvol. Van Laarhoven geeft de ontwikkeling in een notendop weer. 'We verschuiven van vee-efficiëntie naar gewasefficiëntie.'

Alice Bootj

'Graslandcontrole' moet volgens PV-onderzoekers net als bij melkcontrole kengetallen opleveren

EO21 is nie uwe trend